MŁODZIEŻ

Ta nota tematyczna wyjaśnia wsparcie UE w dziedzinie polityki młodzieżowej. Przedstawia strategię UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 i jej trzy filary – angażowanie, łączenie i wzmacnianie pozycji – realizowane za pośrednictwem sztandarowych programów, takich jak Erasmus+, Europejski Korpus Solidarności i gwarancja dla młodzieży. Przedstawia również rolę Parlamentu Europejskiego w kształtowaniu środków ochrony dzieci, bezpieczeństwa małoletnich w internecie oraz mechanizmów, które dają młodym ludziom bezpośredni głos w formowaniu polityki UE.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuły 6, 165 i 166 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowią podstawę prawną dla działań UE w obszarze polityki dotyczącej młodzieży.

— Zgodnie z **art. 6 TFUE** „Unia ma kompetencje do prowadzenia działań mających na celu wspieranie, koordynowanie lub uzupełnianie działań państw członkowskich. Do dziedzin takich działań o wymiarze europejskim należą: [...] edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport".

— **Artykuł 165 TFUE** umożliwia UE działania zachęcające do szerszej wymiany młodzieży i wymiany instruktorów pracujących z młodzieżą oraz zachęcające młodzież do udziału w życiu demokratycznym w Europie.

— **Art. 166 TFUE** urzeczywistnia politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działania państw członkowskich.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej przewiduje ochronę młodzieży.

— W **art. 24** Karty uznaje się prawa dzieci, w tym prawo do ochrony i opieki, a także prawo do swobodnego wyrażania poglądów w sprawach, które ich dotyczą.

— **Art. 32** ustanawia zakaz pracy dzieci i ochronę młodych ludzi w miejscu pracy.

CELE

Polityka dotycząca młodzieży jest domeną polityki krajowej. Działania Unii mają zatem na celu wspieranie i uzupełnianie działań państw członkowskich. Obecna strategia UE na rzecz młodzieży zawiera wykaz celów, które mają zostać osiągnięte w latach 2019–2027:

— **Umożliwienie młodym ludziom decydowania o własnym życiu, wspieranie ich rozwoju osobistego i budowanie odporności.** UE przyczynia się do osiągnięcia tego celu poprzez swoje programy flagowe, których celem jest zapewnienie młodym ludziom dostępu do mobilności w celu odbywania wolontariatu i dania możliwości uczenia się, co sprzyja autonomii i tworzy podstawy uczenia się przez całe życie.

— **Zachęcanie młodych ludzi i wyposażanie ich w zasoby niezbędne do tego, by stali się aktywnymi obywatelami.** UE promuje zaangażowanie obywatelskie i

udział w demokracji wśród młodych ludzi, w szczególności poprzez mechanizmy promujące dialog, uczenie się pozaformalne i inicjatywy prowadzone przez młodzież na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim. UE podjęła kroki, aby osiągnąć ten cel, na przykład wspiera rozwój 11 europejskich celów młodzieżowych w ramach unijnego dialogu młodzieżowego.

— **Udoskonalenie polityk**, które mają wpływ na młodych ludzi, zwłaszcza w zakresie **zatrudnienia, edukacji, zdrowia i włączenia społecznego**. UE realizuje ten cel, propagując podejście międzysektorowe i włączając kwestie związane z młodzieżą do głównego nurtu wszystkich odpowiednich obszarów polityki.

— **Pomoc w eliminowaniu ubóstwa młodzieży i wszelkich form dyskryminacji oraz promowanie włączenia społecznego.** Za pośrednictwem swoich programów finansowania UE wspiera państwa członkowskie w przyjmowaniu kompleksowego podejścia, które powinno obejmować na przykład wsparcie na rzecz zatrudnienia, edukację włączającą i ukierunkowane działania na rzecz młodych ludzi o mniejszych szansach, aby zmniejszyć nierówności i zapewnić równy udział w życiu społecznym.

DOKONANIA

A. Ramy strategiczne

Strategia UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 opiera się na rezolucji Rady z 2018 r. na ten sam temat. Strategia koncentruje się na następujących trzech głównych obszarach:

— **Angażowanie: poprzez wspieranie aktywnego uczestnictwa** młodych ludzi w życiu obywatelskim i demokratycznym, przede wszystkim za pośrednictwem unijnego dialogu młodzieżowego, który umożliwia ustrukturyzowaną wymianę między młodymi ludźmi, organizacjami młodzieżowymi i decydentami politycznymi na wszystkich szczeblach;

— **Łączenie: poprzez łączenie młodych ludzi** w całej UE i poza nią w drodze wolontariatu, mobilności edukacyjnej i doświadczeń promujących solidarność i zrozumienie międzykulturowe, głównie za pośrednictwem udziału w programach flagowych Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności;

— **Wzmacnianie pozycji: poprzez wspieranie wzmacniania pozycji młodych ludzi** dzięki jakości, innowacyjności i uznawaniu pracy z młodzieżą, jak określono w europejskim programie pracy z młodzieżą.

W czerwcu 2021 r. w ramach tej strategii Komisja powołała pierwszą koordynatorkę Unii Europejskiej ds. młodzieży, której zadaniem jest wzmocnienie współpracy międzysektorowej w ramach Komisji. Ponadto Młodzieżowa Rada Doradcza przy Przewodniczącej, uruchomiona przez Komisję w lipcu 2025 r., daje młodym ludziom bezpośrednią rolę doradczą w zakresie kluczowych inicjatyw UE, w tym działań w dziedzinie klimatu, transformacji cyfrowej i włączenia społecznego.

B. Finansowanie przez UE programów na rzecz młodzieży

1. Erasmus+

Erasmus+ jest sztandarowym unijnym programem finansowania wspierającym kształcenie, szkolenie, młodzież i sport, oferującym młodym ludziom możliwość studiowania, szkolenia i wolontariatu za granicą. Na lata 2021–2027 na działania na rzecz młodzieży przeznaczono około 10,3 % budżetu Erasmus+, czyli ponad 2,5 mld EUR.

W 2021 r. inicjatywa DiscoverEU stała się integralną częścią komponentu Erasmus + dotyczącego młodzieży. Inicjatywa ta daje osiemnastolatkom możliwość poznania Europy dzięki podróżowaniu przez okres do jednego miesiąca, w ramach promowania uczenia się poprzez podróże i wymianę międzykulturową. Na inicjatywę na lata 2021–2027 przeznaczony jest specjalny budżet w wysokości 700 mln EUR.

2. Europejski Korpus Solidarności

Europejski Korpus Solidarności, uruchomiony w październiku 2018 r., jest inicjatywą poświęconą promowaniu solidarności, wolontariatu i zaangażowania obywatelskiego wśród młodych ludzi. Daje on młodym ludziom możliwość udziału w projektach społecznościowych w całej Europie, podejmowania wyzwań społecznych, takich jak włączenie społeczne, działania w dziedzinie klimatu i pomoc humanitarna. W latach 2021–2027 otrzymuje on budżet w wysokości 1 mld EUR, który wspiera zarówno indywidualny wolontariat, jak i projekty solidarnościowe inicjowane przez organizacje młodzieżowe lub grupy nieformalne.

C. Inne inicjatywy UE

1. Wzmocniona gwarancja dla młodzieży

Gwarancja dla młodzieży, utworzona w 2013 r., to program, który umożliwia młodym ludziom **korzystanie z dobrej jakości oferty poszukiwania pracy, ustawiczne kształcenie, przygotowanie zawodowe lub staż** w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub zakończenia kształcenia formalnego. W odpowiedzi na sukces programu w 2020 r. dodatkowo wzmocniono go zaleceniem Rady pt. „Pomost do zatrudnienia – wzmocnienie gwarancji dla młodzieży".

2. Młodzież a media

Technologie internetowe oferują dzieciom i młodzieży ogromne możliwości korzystania z cyfrowych zasobów edukacyjnych i udziału w debacie publicznej. Dzieci są jednak szczególnie narażone na potencjalne szkody związane z nowoczesnymi technologiami. Dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych zapewnia **ochronę małoletnich przed treściami, które mogą im zaszkodzić**, niezależnie od tego, czy są one oferowane przez tradycyjne media, czy też przez usługi na żądanie (więcej w nocie tematycznej 4.3.2 w sprawie polityki audiowizualnej i medialnej).

3. Europejski Portal Młodzieżowy

Europejski Portal Młodzieżowy jest stroną internetową skierowaną do młodych ludzi w całej Europie mającą **pomóc im zorientować się w mnogości możliwości, jakie oferuje UE** w różnych dziedzinach, takich jak wolontariat, praca, nauka, kultura i kreatywność.

4. Europejski Tydzień Młodzieży

Co dwa lata Komisja Europejska wraz z Parlamentem organizuje Europejski Tydzień Młodzieży. Jego celem jest organizowanie imprez dla młodzieży we wszystkich państwach biorących udział w programie Erasmus+, ale także pokazanie różnych możliwości mobilności, jakie oferuje się młodym ludziom w Unii.

5. Europejski Rok Młodzieży 2022

22 grudnia 2021 r. Parlament i Rada przyjęły decyzję (UE) 2021/2316 w sprawie Europejskiego Roku Młodzieży (2022). Ogólnym celem było zwiększenie wysiłków UE, państw członkowskich oraz władz regionalnych i lokalnych, wraz z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, na rzecz wzmocnienia pozycji, respektowania, wspierania i angażowania młodych ludzi, w tym osób o mniejszych szansach. W rezolucji z 24 listopada 2022 r. w sprawie spuścizny Europejskiego Roku Młodzieży (2022) Parlament podkreślił, że perspektywy dla osób młodych powinny być uwzględniana we wszystkich obszarach polityki, a ich udział powinien nadal być priorytetem w procesie decyzyjnym UE. W styczniu 2024 r. Komisja uruchomiła „test wpływu polityki UE na młodzież" – narzędzie opracowane, aby systematycznie i drobiazgowo badać wpływ polityki UE na młodych ludzi.

6. Europejska Stolica Młodzieży

Europejska Stolica Młodzieży powstała w 2009 r. w ramach inicjatywy Europejskie Forum Młodzieży. Co roku europejskie miasto wybrane na Europejską Stolicę Młodzieży ma możliwość zwrócenia uwagi na innowacyjne inicjatywy podejmowane przez młodych ludzi i skierowane do nich.

7. Konkurs „Youth4Regions"

Konkurs Youth4Regions jest skierowany do młodych dziennikarzy zainteresowanych polityką regionalną UE. Laureaci konkursu mogą **wziąć udział w szkoleniach o tematyce europejskiej oraz skorzystać z mentoringu ze strony starszych uznanych dziennikarzy**, a także wziąć udział w wyjazdach prasowych Komisji do państw członkowskich.

8. Plan działania na rzecz młodzieży

4 października 2022 r. Komisja i Wysoki Przedstawiciel poinformowali o planie działania na rzecz młodzieży (2022–2027), którego celem jest zaangażowanie młodych ludzi na całym świecie w działania zewnętrzne UE. 28 listopada 2022 r. Rada przyjęła konkluzje dotyczące planu wspierania zaangażowania młodych ludzi na całym świecie w kształtowanie polityki, zwiększając ich udział i zaangażowanie w forach międzynarodowych oraz przeznaczając niezbędne zasoby, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony działaczy, upodmiotowienia, zdrowia i mobilności.

9. Polityka ochrony dzieci

15 lutego 2011 r. Komisja przyjęła komunikat zatytułowany „Agenda UE na rzecz praw dziecka", w którym potwierdziła zobowiązanie wszystkich instytucji UE i państw członkowskich do **promowania, ochrony i przestrzegania praw dziecka** we wszystkich odpowiednich politykach UE oraz do przełożenia tego zobowiązania na konkretne działania. Od tego czasu Parlament powołał koordynatora ds. praw dziecka, aby zapewnić włączenie dzieci do polityki i prawodawstwa UE. Wśród priorytetów są:

— bezpieczeństwo zabawek;

— poprawa bezpieczeństwa gier wideo;

— bezpieczniejszy internet dla dzieci i zapobieganie niegodziwemu traktowaniu dzieci w celach seksualnych w internecie;

— zdrowe nawyki żywieniowe w szkole;

— europejska gwarancja dla dzieci w celu zapewnienia dostępu do opieki zdrowotnej i edukacji;

— wyeliminowanie pracy dzieci;

— zwalczanie handlu ludźmi;

— zdrowie psychiczne i emocjonalne dzieci.

W 2016 r. Parlament i Rada przyjęły dyrektywę w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, aby zapewnić dzieciom możliwość zrozumienia i śledzenia postępowania sądowego, korzystania z prawa do rzetelnego procesu sądowego oraz korzystania ze środków zapobiegających ponownemu popełnieniu przestępstwa i wspierających ich integrację społeczną.

Również program „Obywatele, równość, prawa i wartości" na lata 2021–2027 chroni prawa dziecka i zapobiega przemocy wobec dzieci i innych słabszych grup społecznych.

24 marca 2021 r. Komisja przyjęła komunikat pt. „Strategia UE na rzecz praw dziecka", w którym określono ambicję UE, aby zapewnić jak najlepsze warunki dla rozwoju i dobrostanu dzieci, zarówno w UE, jak i poza nią.

Wdrażanie polityki UE w zakresie ochrony dzieci jest wspierane przez takie mechanizmy jak Europejskie Forum na rzecz Praw Dziecka, unijna platforma uczestnictwa dzieci i unijna sieć praw dziecka, a także szereg instrumentów finansowania wykorzystywanych do ochrony i promowania praw dziecka.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament popiera **inicjatywy, które zachęcają młodych ludzi do realizacji projektów europejskich**. Wspólnie z Fundacją Międzynarodowej Nagrody im. Karola Wielkiego w Akwizgranie Parlament ustanowił w 2008 r. Europejską Nagrodę im. Karola Wielkiego dla Młodzieży, która jest przyznawana rokrocznie za projekty pogłębiające porozumienie na poziomie europejskim i międzynarodowym. Ponadto Parlament prowadzi programy edukacyjne Szkoła-Ambasador i Euroscola, aby szerzyć wiedzę wśród młodych ludzi na temat demokracji i wartości UE.

Aby **pobudzić aktywność obywatelską i zaangażować młodzież w swoje działania**, w 2014 r. Parlament utworzył Europejskie Spotkanie Młodzieży (EYE), które odbywa się co dwa lata w Strasburgu. W tym samym duchu opracowano stronę internetową Centrum Młodzieżowego jako platformę umożliwiającą nawiązywanie kontaktów między młodymi ludźmi, dzielenie się pomysłami i prezentowanie inicjatyw młodzieżowych, oferującą przestrzeń do stałego dialogu i przedstawiania możliwości wykraczających poza samo EYE.

Parlament zajął się **wpływem pandemii COVID-19 na młodzież i sport**, przyjmując 10 lutego 2021 r. rezolucję, w której podkreślił wyzwania stojące przed młodymi ludźmi. Ponadto 13 września 2022 r. Parlament przyjął rezolucję w sprawie wpływu zawieszenia działalności edukacyjnej, kulturalnej, młodzieżowej i sportowej w związku z COVID-19 na dzieci i młodzież w UE. W rezolucji zwrócił uwagę na pogorszenie się zdrowia psychicznego i dobrostanu młodzieży w czasie pandemii oraz wezwał do przyjęcia całościowego podejścia UE, w tym do inwestycji w świadomość i dostęp do usług wsparcia psychologicznego.

18 maja 2021 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły program dotyczący Europejskiego Korpusu Solidarności na lata 2021–2027. Dzięki specjalnemu budżetowi w wysokości ponad 1 mld euro około 350 000 młodych ludzi będzie mogło wziąć w nim udział. Parlament nalegał, aby program stał się **bardziej dostępny i inkluzywny** dla młodych ludzi, w tym osób o ograniczonych możliwościach.

21 listopada 2023 r. w ocenie śródokresowej programu „Europejski Korpus Solidarności" Parlament wezwał do podwojenia jego finansowania w następnym cyklu, aby zaspokoić zapotrzebowanie na udział. Dodatkowo posłowie do PE podkreślili potrzebę zwiększenia świadomości na temat programu, ponieważ jego widoczność pozostaje ograniczona. W odniesieniu do budżetu UE na lata 2028–2034 Komisja zaproponowała połączenie Europejskiego Korpusu Solidarności z programem Erasmus +, z proponowanym całkowitym budżetem w wysokości około 40 mld EUR.

5 października 2023 r. Parlament przyjął rezolucję w sprawie nowej europejskiej strategii na rzecz lepszego internetu dla dzieci (BIK+). Strategia ta zapewnia **ochronę dzieci i młodzieży, wzmocnienie ich pozycji i respektowanie ich praw w internecie** w nowej cyfrowej dekadzie. Parlament podkreślił znaczenie edukacji cyfrowej dla bezpieczeństwa w internecie i wezwał do opracowania europejskiej strategii przeciwdziałania nękaniu i nękaniu w internecie w środowisku szkolnym.

Parlament przygotowuje również **sprawozdania z wdrażania strategii UE na rzecz młodzieży i gwarancji dla młodzieży**, które mają zostać przedstawione w połowie 2026 r. Wstępne ustalenia wskazują na wymierne postępy w zakresie uczestnictwa młodzieży, w szczególności poprzez organizację 28 dialogów z młodzieżą na temat polityki, uruchomienie internetowej platformy udziału oraz utworzenie Młodzieżowej Rady Doradczej. W przyszłości kluczowe znaczenie będzie miała lepsza koordynacja między celami dotyczącymi młodzieży, testami wpływu polityki na młodzież i politykami sektorowymi, a także wysiłki na rzecz rozszerzenia włączenia społecznego na młodych ludzi z obszarów wiejskich; osoby ze środowisk migracyjnych; młodych ludzi, którzy nie biorą udziału w zorganizowanych zajęciach, takich jak grupy młodzieżowe, kluby lub zajęcia pozalekcyjne; i młodzież niekształcącą się, niepracującą ani nieszkolącą się (młodzieży NEET).

Komisja Kultury i Edukacji pracuje obecnie nad sprawozdaniem z własnej inicjatywy pt. „Wpływ mediów społecznościowych i środowiska internetowego na młodych ludzi", które ma zostać opublikowane w 2026 r.

Tę notę tematyczną przygotował Departament Tematyczny ds. Obywateli, Równości i Kultury. Więcej informacji na stronie Komisji Kultury i Edukacji.

Léanne Emma Clara COSTES / Denise CHIRCOP
05/2026